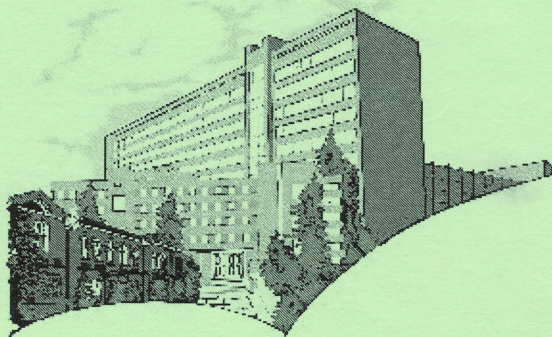

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет дошкільної та початкової освіти
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

*до атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 013 Початкова освіта
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка*

Денна, заочна форма навчання

Херсон - 2018

Методичні матеріали до атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка денної та заочної форми навчання / За заг. ред. Петухової Л.Є., Ільїної Н.В., Гриценко І.В. – Херсон, ТОВ «Борисфен-про». – 119 стр.

За загальною редакцією д.п.н., професора Петухової Л.Є., к.п.н. Ільїної Н.В., к.п.н. Гриценко І.В.

Укладачі: Б.М. Андрієвський, Н.М. Борисенко, І.В. Валуєва, Н.А. Воропай, Т.М. Голінська, І.В. Гриценко, В.В. Денисенко, Л.Є. Петухова, Н.В. Кабельникова, О.В. Казаннікова, В.В. Ляпіна, І.А. Нагрибельна, Л.М. Покорна, О.В. Саган, Н.І. Сидоренко.

Рецензенти:

Полякова Г.М. - кандидат педагогічних наук, доцент, керівник навчально-методичного відділу ХДУ

Голобородько Є.П. – Член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.

Розглянуто на засіданні науково-методичної ради факультету дошкільної та початкової освіти

Протокол № 2-а від 20 грудня 2017р.

Схвалено науково-методичною радою ХДУ

Протокол № 3 від 21 лютого 2018 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ

Протокол № 9 від 26 лютого 2018 р.

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1. Пояснювальні записки та зразки орієнтовних відповідей.....	12
I блок-модуль «Педагогіка і психологія вищої школи»	12
Педагогіка вищої школи (д.п.н., проф. Б.М. Андрієвський)	12
Психологія вищої школи (к.псих.н., доц. О.В. Казаннікова)	12
Актуальні проблеми сучасної початкової школи (к.п.н., доц. І.В. Гриценко).....	18
II блок-модуль «Методики викладання педагогіки у ЗВО»	25
Методика викладання дидактики у ЗВО (к.п.н., доц. Гриценко І.В)	25
Методика викладання теорії виховання у ЗВО (к.п.н., доц. Денисенко В.В).....	30
III блок-модуль «Методики навчання дисциплін початкової школи у ЗВО»	41
Методика викладання галузі «Мова і література» у ЗВО (д.п.н., доц. І.А. Нагрибельна)	41
Методика викладання галузі «Математика» в початковій школі у ЗВО (к.п.н., доц. В.В. Ляпіна)	47
Методика викладання галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО (к.п.н., доц. Н.М. Борисенко).....	52
Методика викладання галузей «Технології», «Мистецтво» у ЗВО (к.п.н., доц. Т.М. Голінська)	58
Методика викладання галузі «Мистецтво» у ЗВО	63
(к.п.н., доц. Т.М. Голінська)	63
СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ.....	68
Спеціалізація: Англійська мова Англійська мова з методикою навчання (к.ф.н., доц. Л.М. Покорна, к.ф.н., доц. І.В. Валуєва)	68
Спеціалізація: Логопедія Логопедія з історією логопедії (к.п.н., доц. Н.В. Кабельникова)	75
Спеціалізація: Дитяча психологія Дитяча практична психологія (к.психол.н., доц. О.В. Казаннікова)	81
Спеціалізація: Основи інформатики Основи інформатики з методикою навчання в початкових класах (к.п.н., доц. О.В. Саган)	86

Спеціалізація: Українознавство	
Українознавство з методикою навчання (к.ф.н., доц. Н.І. Сидоренко).....	90
Розділ 2. Питання до іспиту	96
I блок-модуль «Педагогіка і психологія вищої школи»	
(1.1. - 1.50).....	96
II блок-модуль «Методики викладання педагогіки у ЗВО»	
(2.1-2.60).....	101
III блок-модуль «Методики навчання дисциплін початкової школи у ЗВО» (3.1-3.100)	102
Перелік питань для атестації за спеціалізаціями	109
Англійська мова (4.1-4.50).....	109
Логопедія (5.1-5.50).....	113
Дитяча психологія (6.1-6.50).....	115
Основи інформатики (7.1-7.50).....	117
Українознавство (8.1-8.50).....	120

виділяється проективно-модельовальна компетентність, яка виявляється в здатності моделювати і організовувати процес навчання математики в початковій школі відповідно з Держстандартом і навчальною програмою з математики і здібності вчителя вибирати необхідні засоби, форми і методи організації діяльності учнів у процесі навчання математики.

Якісне навчання математики неможливе без впровадження сучасних освітніх технологій, інноваційних підходів до вивчення окремих питань курсу математики початкової школи, передового педагогічного досвіду. Тому виділена технологічна компетентність.

Кожна із зазначених складових методичної компетентності розкриває сутність когнітивного та діяльнісного компонентів.

Методика викладання галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО

к.п.н., доц. Н.М. Борисенко

Пояснювальна записка

У курсі «Методика викладання галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО» інтегрується психолого-педагогічний зміст, на основі якого побудовано методичну систему управління цілісним процесом навчання природознавства та суспільствознавства у початковій школі, та, власне, зміст методик вивчення означених дисциплін у закладах вищої освіти як світоглядних дисциплін, що повинні забезпечити формування загальної наукової цілісної картини природи у молодших школярів. Оптимізація професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у галузі початкової освіти в сучасних умовах повинна максимально орієнтувати студентів на розвиток особистісних якостей, індивідуальності, критичного мислення, формування світогляду. Курс спрямований на розвиток у студентів творчого мислення, формування компетенцій щодо вирішення різноманітних

методичних завдань, які виникають у процесі викладання галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» початкової школи у закладі вищої освіти.

Мета навчальної дисципліни: розкриття наукових концепцій, дидактико-методичних понять, методів та технологій вивчення природознавства та суспільствознавства; формування особистості майбутнього учителя, який зорієнтований не на передачу знань, а на особистісний розвиток дитини і потреби сучасної школи.

Завдання дисципліни:

методичні: оволодіння дидактико-методичними знаннями з навчальної дисципліни; створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;

пізнавальні: усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя; реалізація виховного спрямування предмета з метою формування професійних рис і якостей особистості;

практичні: розвиток умінь моделювання навчально-виховного процесу з вивчення теорії та методики природознавства та суспільствознавства; формування готовності студентів до творчої активності у професійній діяльності.

Очікувані результати навчання:

Магістри мають показати знання закономірностей та принципів процесу навчання природознавства та суспільствознавства в початковій школі у закладі вищої освіти, сучасні досягнення методики навчання природничим наукам, перспективний досвід їх викладання у закладах вищої освіти різних типів. Іспит покликаний перевірити методичні вміння магістрів із розроблення та проведення різних форм навчальних занять, **уміння** добирати методи і методичні прийоми відповідно до мети і форми заняття, уміння застосовувати новітні педагогічні технології навчання під час викладання дисциплін «Методики навчання природознавства» та курсу «Людина і світ з методикою навчання», працювати над формуванням екологічної культури, вмінь і навичок аналізу процесів у суспільстві, відстоювати особисту позицію і аргументувати власні переконання, дотримуючись культури спілкування. Магістри мають бути здатними самостійно опановувати нові знання,

критично оцінювати набутий досвід з позицій останніх досягнень методик початкової освіти.

Список використаних джерел

Основна література:

1. Біда О.А. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до здійснення природознавчої освіти у початковій школі : навч. посібник / Біда Олена Анатоліївна - Умань, 2003. – С. 395-432.
2. Борисенко Н.М. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [навчально-методичний посібник]. / Н.М.Борисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -186 с.
3. Борисенко Н.М. Основні напрями теорії та технології природничо-математичної освіти у початковій школі. [навч.-метод. рекомендації] / Н.М.Борисенко, Л.А.Сухіна /- Херсон: Айлант, 2010.- С.42-60.
4. Борисенко Н.М., Сухіна Л.А., Саган О.В., Інтеграція природничо-математичних знань у початковій школі [навч.-метод. посібник]/ Н.М. Борисенко. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2006.- 76с.
5. Денисенко В.В.Методичні рекомендації щодо аналізу педагогічної діяльності вчителя, викладача. [навч.-метод. рекомендації] –В.В.Денисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -56 с.
6. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху.Навчаємо з радістю. / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.

Додаткова література:

1. Бондар О.І., Саєнко Т.В. Світові тенденції в екологічній освіті // Екологічний вісник. – 2006. – № 4. – С. 18-23.
2. Корсак К. Інтеграція європейської вищої освіти: стан і перспективи // Журнал „Директор школи. Україна”. – 2004. - №3. – С.12-23.
3. Олефіренко.Н. В.Сучасні інструментальні засоби створення електронних ресурсів навчального призначення [Текст] / Н. В. Олефіренко // Комп'ютер у школі та сім'ї: Науково-методичний журнал. - 2012. - N 6. - С. 36-41.

Інтернет-ресурси:

1. Видавнича група «Основа». «Мій конспект», «Усі уроки», «Електронний конструктор уроку» <http://e-kniga.in.ua>;
2. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>
3. <http://www.mon.gov.ua> – сайт Міністерства освіти і науки

План-схема побудови відповіді

1. Визначення поняття чи явища, про яке йдеться у питанні (за потреби пояснення терміна).
2. З'ясування та обґрунтування ключових положень питання (якщо треба вказати різні точки зору на аналізовану проблему).
3. Підтвердження основних положень відповіді конкретними прикладами.
4. Стислий підсумок (резюме).

Зразок орієнтовної відповіді

Питання: *Основні принципи екологічної освіти та виховання.*

Аналіз практики діяльності закладів вищої освіти дозволив визначити ряд традиційних дидактичних принципів, що є визначальними у формулюванні мети і завдань та провідними у здійсненні екологічної освіти і виховання. Реалізація цих принципів є основною умовою успішного формування екоцентричного світогляду. У логічній єдності з дидактичними принципами визначаються специфічні принципи екологічної освіти і виховання, а саме: принцип цілісності, принцип неперервності (систематичності), принцип інтегративності, принцип взаємозв'язку краєзнавчого і національного підходів у розкритті проблем екології, принцип гуманізації стосунків між людиною і природою, принцип практичної спрямованості.

В окрему групу принципів екологічної освіти і виховання

виділено принципи, які найбільш повно забезпечують умови поєднання інтегрованого впливу на інтелектуальну, емоційну, волюву і діяльну сферу особистості. Саме єдність наукових знань про геосоціоприродні системи з емоційним сприйняттям та переживанням наслідків екологічних проблем, свідками яких є студенти, породжує в їх свідомості стійке бажання не тільки активно діяти у напрямку з охорони довкілля, але й займатися екологопедагогічною діяльністю. Тому, враховуючи, що освітній процес має особистісно-орієнтований характер, а природоохоронна робота - конкретне спрямування на розв'язання місцевих екологічних проблем, Г. Пустовіт, пропонує наступні принципи:

- спрямованості на розвиток емоційно-ціннісної сфери особистості;
- спрямованості на розвиток діяльнійно-практичної сфери особистості;
- доцільності поєднання форм, методів та засобів навчання й виховання відповідно до змісту й завдань екологічної освіти і виховання;
- забезпечення ефективних умов реалізації особистісно-орієнтованих завдань екологічної освіти і виховання.

Принцип цілісності сприяє формуванню у майбутніх вчителів розуміння єдності і цілісності соціокультурного і соціоприродного середовища, взаємозв'язку і взаємозалежностей його складових у процесах і явищах, що відбуваються в них; розкриттю місця і ролі людини, а також її діяльності у навколишньому середовищі у двох якостях - як біологічно залежної одиниці і як могутньої геологічної сили.

Принцип неперервності сприяє формуванню стійкого інтересу й потреби в постійному поповненні знань та удосконаленні практичних умінь і навичок екологічно доцільної поведінки і діяльності в навколишньому середовищі.

Принцип варіативності запровадження поліваріантності і різнорівневості навчальних програм, поглиблення і розширення їх практичної спрямованості, диференціації й індивідуалізації як навчальної, так і конкретної природоохоронної роботи сприяє ефективному розвитку інтелекту, духовному зростанню.

Принцип інтегративності є одним з провідних принципів конструювання змісту екологічної освіти і виховання.

- 3.50. Особливості організації семінарських занять з курсу «Методика навчання математики в початкових класах».
- 3.51. Види самостійної роботи з «Методики навчання математики» з використанням ІКТ.
- 3.52. Основні професійно-методичні вміння студентів з навчання математики учнів початкових класів.
- 3.53. Методичні основи організації тестового контролю знань з дисципліни «Методика навчання математики».
- 3.54. Модульно-рейтингова система оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Методики навчання математики у початкових класах».
- 3.55. Засоби навчання в курсі «Методика навчання математики в початкових класах».
- 3.56. Інтерактивні прийоми під час семінарських занять з «Методики навчання математики».
- 3.57. Інноваційна діяльність викладача під час викладання курсу «Методика навчання математики».
- 3.58. Консультаційна допомога викладача на різних етапах науково-дослідної роботи з актуальних питань початкової математичної освіти.
- 3.59. Особливості застосування методичної редукції під час підготовки до лекційних занять в курсі «Методика навчання математики в початкових класах».
- 3.60. Особливості підготовки викладача до аудиторних занять в курсі «Методика навчання математики в початкових класах».

Методика викладання галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО –

3.61.- 3.80

- 3.61. Завдання курсу «Методика навчання природознавства». Основні вимоги до знань та умінь майбутніх вчителів початкової школи.

- 3.62. Завдання курсу «Людина і світ з методикою навчання». Основні вимоги до знань та умінь майбутніх вчителів початкової школи.
- 3.63. Поняття змісту, принципів та стандартів вищої екологічної освіти.
- 3.64. Основні моделі вищої екологічної освіти в Україні та світі.
- 3.65. Аналіз підручників, програм, навчально-методичних посібників з методики викладання природознавства з позицій Держстандарту.
- 3.66. Використання педагогічних технологій у процесі викладання курсу «Методика навчання природознавства».
- 3.67. Використання педагогічних технологій у процесі викладання курсу «Людина і світ з методикою навчання».
- 3.68. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Методика навчання природознавства в початкових класах».
- 3.69. Засоби та методи навчання в курсі «Методика навчання природознавства в початкових класах».
- 3.70. Особливості організації індивідуальної та групової науково-дослідної роботи з актуальних питань початкової природничої освіти.
- 3.71. Використання технологій онлайн-навчання: особливості, недоліки та перспективи в процесі формування природознавчої компетентності майбутнього вчителя..
- 3.72. Моделювання процесу формування природознавчої компетентності майбутнього вчителя початкової школи.
- 3.73. Комплексне використання засобів навчання на лекціях та практичних заняттях галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство».
- 3.74. Вимоги та етапи підготовки вузівської лекції з методики навчання природознавства.
- 3.75. Методика проведення практичного заняття з методики навчання природознавства.
- 3.76. Вимоги та етапи підготовки вузівської лекції з методики викладання галузі «Суспільствознавство»
- 3.77. Методика проведення практичного заняття з методики методики викладання галузі «Суспільствознавство»
- 3.78. Розробка траєкторій самоосвітньої діяльності студентів з методики навчання природознавства.
- 3.79. Види контролю навчальних заходів у процесі викладання

7.50.	Характеристика	КС.8
7.51.	Характеристика	КС.8
7.52.	Характеристика	КС.8
7.53.	Характеристика	КС.8
7.54.	Характеристика	КС.8
7.55.	Характеристика	КС.8
7.56.	Характеристика	КС.8
7.57.	Характеристика	КС.8
7.58.	Характеристика	КС.8
7.59.	Характеристика	КС.8
7.60.	Характеристика	КС.8
7.61.	Характеристика	КС.8
7.62.	Характеристика	КС.8
7.63.	Характеристика	КС.8
7.64.	Характеристика	КС.8
7.65.	Характеристика	КС.8
7.66.	Характеристика	КС.8
7.67.	Характеристика	КС.8
7.68.	Характеристика	КС.8
7.69.	Характеристика	КС.8
7.70.	Характеристика	КС.8
7.71.	Характеристика	КС.8
7.72.	Характеристика	КС.8
7.73.	Характеристика	КС.8
7.74.	Характеристика	КС.8
7.75.	Характеристика	КС.8
7.76.	Характеристика	КС.8
7.77.	Характеристика	КС.8
7.78.	Характеристика	КС.8
7.79.	Характеристика	КС.8
7.80.	Характеристика	КС.8
7.81.	Характеристика	КС.8
7.82.	Характеристика	КС.8
7.83.	Характеристика	КС.8
7.84.	Характеристика	КС.8
7.85.	Характеристика	КС.8
7.86.	Характеристика	КС.8
7.87.	Характеристика	КС.8
7.88.	Характеристика	КС.8
7.89.	Характеристика	КС.8
7.90.	Характеристика	КС.8
7.91.	Характеристика	КС.8
7.92.	Характеристика	КС.8
7.93.	Характеристика	КС.8
7.94.	Характеристика	КС.8
7.95.	Характеристика	КС.8
7.96.	Характеристика	КС.8
7.97.	Характеристика	КС.8
7.98.	Характеристика	КС.8
7.99.	Характеристика	КС.8
8.00.	Характеристика	КС.8
8.01.	Характеристика	КС.8
8.02.	Характеристика	КС.8
8.03.	Характеристика	КС.8
8.04.	Характеристика	КС.8
8.05.	Характеристика	КС.8
8.06.	Характеристика	КС.8
8.07.	Характеристика	КС.8
8.08.	Характеристика	КС.8
8.09.	Характеристика	КС.8
8.10.	Характеристика	КС.8
8.11.	Характеристика	КС.8
8.12.	Характеристика	КС.8
8.13.	Характеристика	КС.8
8.14.	Характеристика	КС.8
8.15.	Характеристика	КС.8
8.16.	Характеристика	КС.8
8.17.	Характеристика	КС.8
8.18.	Характеристика	КС.8
8.19.	Характеристика	КС.8
8.20.	Характеристика	КС.8
8.21.	Характеристика	КС.8
8.22.	Характеристика	КС.8

Видавництво ТОВ «Борисфен-про» м. Херсон, вул. П. Орлика, 15

т/ф: (0552) 42-02-19, 26-29-73

e-mail: borisfen-pro@ukr.net

www.borisfen-pro.ks.ua

Свідомство про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ХС № 76 від 02 квітня 2012 року

Підписано до друку 2.04.2018 р. Формат 60х90/16. Папір офсетний
Ум. друк. арк. 7,5. Тираж 90 прим. Зам. № 3.